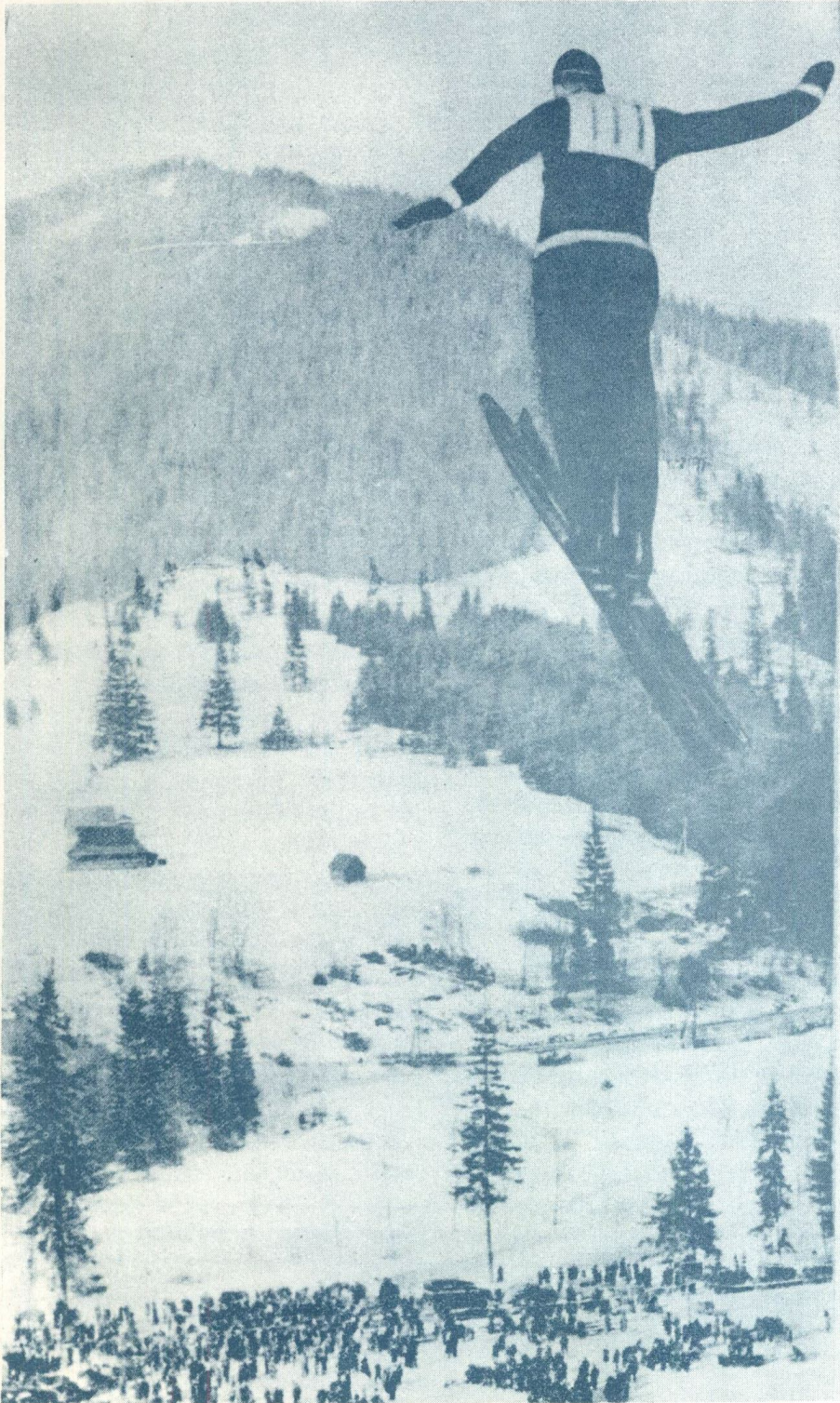

КРИЛАТІ

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

1963
ЛЮТИЙ
Ч. 2

“З однакового матеріалу можна збудувати палац і хатинку, крамницю й віллу. Цегла й цемент залишаються цеглою й цементом доти, доки архітект не зробить із них чогось іншого” ...

Гете

Ворохта стала для українських лещатарів і стрибунів справжньою столицею зимового спорту у засніжених Карпатах.

КРИЛАТИ — журнал української молоді

The Winged Ones —
Monthly magazine for Ukrainian Youth.

Les Ailes — revue
ukrainienne de jeunes

Los Alados — revista
de la juventud ucraniana

Die Geflügelten — ukrainische
Jugendzeitschrift

ВИДАЄ ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

Виходить щомісяця

Редагує колегія
Головний редактор
Леонід Полтава

Адреса Редакції та Адміністрації:

„KRYLATI”

315 East, 10th St.
New York 9, N. Y. U. S. A.

Редакція застерігає право
скорочувати матеріали та правити мову

1 примірник журналу коштує:

США і Канада — 50 центів, Австралія — 0.4.6
авст. ф., Англія — 0.2.3. ф., Німеччина — 1.20
н. м., Бельгія — 15 фр., Франція — 1.50 н. ф.,
Австрія — 7 шіл. Країни Південної Америки —
рівновартість 0.20 дол.

В оформленні цього числа взяли участь мистці:
П. Холодний, Г. Мазепа, Л. Кузьма, А. Варивода, Б. Г.

Printed in USA.

ВІД РЕДАКЦІЇ

У зв'язку з виходом ч. 1 “Крилатих”, до Редакції почали надходити листи з відгуками й побажаннями. Наводимо кілька цитат:

“Крилаті” я прочитав із зацікавленням, вони роблять приємне враження” ... (Д-р В. Рудницький, Філадельфія, США); “Зміст цікавий і надто ріжноманітний, що читачів зацікавить... Не кажу, щоб всі оповідання були довгими, але хоч би одне “коронне” оповідання мало бути на 3-4 листи машинопису... Хай “Крилаті” розгорнуть перед молоддю величну й трагічну історію нашої минувшини” ... (Д-р М. М. Аркас, США); “Як цінний дарунок старшому юнацтву, почав виходити журнал “Крилаті” (Місячник “НОТАТНИК” ч. 11, за редакцією Л. Лимана, Нью-Йорк); “Прилетіли “Крилаті”, подяка Центральній Управі СУМ, що вирішила дати українській закордонній молоді її журнал! Друкуйте твори про молодь” ... (В. Сирник, Бразилія); “Щиро вітаю Ваше нове і надзвичайно цікаве видання...” (Гліб Гаюк, США).

*Читавши Ваш журнал
“Крилаті”, я дуже багато всього
хвилює. Мені дуже сподобались
тема і а думка дуже захоплює
вашими оповіданнями. Як певно,
що багато інших жанрів і жанрів
тако само як і а будуть з великими
захоплюючим матеріалом Ваш журнал.
З повагою з рою Полтава
Володимир Сиві
“Свобода”*

*Сьогодні купив в “Сурмі” Ваш
новий журнал, була приємно вражена
добрим мистецьким оформленням, короткі, але
цікаві статті, цікаво оформлений матеріал,
загадковий ілюстрації! — Все це буде
запоручкою успіху Вашого журналу.
Я не поїду до СУМ-у, але цей
журнал буду читати з охотою.
Нетерпеливо чекаю на ч. 2.
Бажаю успіху! З Шинько*

Присилайте річну передплату!

Ілюстрація на ст.8-9: “В'їзд гетьмана Богдана Хмельницького в Київ” — олійна картина Миколи Івасюка, намальована в 1912 р.

КРИЛАТІ

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

1963
ЛЮТИЙ
Ч. 2

Д-р Михайло КУШНІР

СЯЙВО

Не тільки грецьке і римське античне мистецтво прославили молодь у своїх різьбах. Також і християнське мистецтво зобразило в прегарних, пориваючих творах, чисту молодь, сповнену близькості Бога. Хто хоч раз у житті стояв перед св. Теодором на порталі в Шартр або перед св. Юрієм Донателля на стіні Ор Сан Мікеля в Фіренце, хто бачив св. Івана у віці дитини в палаці Пітті або янголів, що моляться у візії св. Бернарда, – той не може забути особливого переживання, як і той, хто виходив на високий шпиль і дивився в далечінь. Те ж саме враження викликає у нас і образ Пресвятої Діви, що сполучає хвалу Божої Вибранки з хвалою молодости.

Хлопець Самуїл, молодий

Давид, юний Христитель, учень, якого любив Господь, а передусім Марія – це постаті із св. Писання, які вказують на те, що Бог вважає молодість не тільки часом підготовки, а й періодом найвищої ласки і найвищих завдань. Чи не свідчать про це багато молодих святих, особливо почитуваних Церквою: диякони Степаній і Лаврентій, тендітні дівчата Агнеса і Кекилія чи найновіша, особливо шанована, свята – двадцятирічна Марія Горетті?

Є щось, що особливо вабить до цих молодих святих. Не міра їхніх чеснот, не сила, яку вони перелили в історію Церкви, – усі ініціатори успішних і корисних рухів у Церкві були мужами і жінками дозрілого віку. Молоді святі ваблять нас своєю молодістю, весняністю їхніх душ. Не

доторкнуті гріхом і розчаруваннями життєвими, – вони являються нам справжніми любимцями Бога. Вони були відкликані, заки ще втомились довгим шляхом, заки ще смерть відважилась, за допомогою свого післанця – віку, змінити їхні постаті. І так вони стоять ближче раю, де немає смерті, щасливі в своїй молодості.

Щось із цього святого сяйва ми бачимо на кожному молодому чолі. Кожне з них викликає у старіючих щось немов тугу за яснішим, ліпшим буттям, за глибокою радістю, за тим початком, коли все є обіцяним, все можливим, доступним, відкритим, коли все ще може бути добрим. Викликає у старших жаль з приводу колись зроблених невірних рішень, невикористаних нагод, з приводу вини.

Який це великий, відповідальний і радісний період в житті людини – період сяйва на молодому чолі!

НА МОЛОДИХ ЧОЛАХ

СОН

З-поміж столітніх кедрів і ялиць
 Дивлюся в небо горілиць
 У темну ніч. У ньому зорі,
 Незчислені в етернім морі,
 А місяць-корабель пливе собі, пливе.
 І все як і колись живе,
 Бо час спинився на порозі.
 І я сиджу на тому возі,
 Що їде в Крим кудись, по сіль,
 І пахне сіном, в'ється хміль
 На паркані біля дороги.
 Ідуть поволі круторогі
 Воли. Чумацький шлях
 Біжить угору по зірках,
 Космічним порохом покритий,
 А попереду – хвили збиті
 Запінились у змарах-морі.
 Сидить чумац в степу просторім
 (Я знаю: в нього у думках
 Все козаки на байдаках).
 В'їжджає в хутір. Ось кобзар
 Спинився тут. Прадавній чар
 В думках його. Давноминуле
 Знову встає, щоб внуки чули.
 А хто ж я? Звідкіля взялась?
 Душа моя в вечірній час
 Шляхом назад помандрувала.
 Я ж під Чумацьким шляхом спала
 Під чужим небом – горілиць
 Посеред кедрів і ялиць.

1962, вересень

Молода поетка Міра Гармаш (м. Філадельфія, США) пробує свої сили і в ділянці перекладів на українську з арабської та англійської мов. Така праця є дуже важлива для розвитку власного поетичного обдарування. Вітаємо з першими успіхами!

Редакція

Танцювальна група при Осередку СУМ у м. Везін-Шалеті, Франція. Тепер ці діти вже виросли (світлина з 1953 р.) і дехто з них сам керує при Осередку різними аматорськими гуртками.

У Літературно-Мистецькому Клубі в Нью-Йорку відбувся вечір молодих талантів. Виступали: студентки Укр. Музичного Ін-ту у Філадельфії, співачки Надія Терещенко і Паша Манойло (кляса проф. Інни Черняхівської, колишньої випускниці Київської консерваторії), студентка історичного факультету Колумбійського ун-ту Марта Богачевська, з власними цікавими поезіями (вона виступила проти тих, кому “доляр закриває національність”); абсолювентка університету п-а Ждана Кравців – фортепіано, яка показала високу техніку гри; п-і Ліда Крижанівська – балерина з талантом імпровізації; ще не надто вправне, але приємне скрипкове тріо – друзі І. Швець, А. Мигасюк, Б. Мізак.

Окремо відзначаємо виступ молодого віком д-ра Ігоря Богачевського, професора математики Нью-Йоркського університету, який говорив про “Суть мистецтва”. Коли нещодавно продали один образ Рембрандта за два мільйони доларів, – сказав доповідач, – тоді навіть невігласи відчули, що мистецтво таки має особливу вартість. Ось кілька думок з його надзвичайно опрацьованої і так легко викладеної (без жодних нотаток) доповіді: “Справжня симфонія є загальномистецьким твором, незалежно від її інтерпретації”. “Свобода творчості – це свобода вибирати собі форму вислову” (а не свобода безвідповідальності). “Мета мистецтва – висловити думку, ідею не лише переконливо, але й емоційно, – проникнути в свідомість інших”. “Мистецтво, творчість – це змагання людського духа з мертвими середниками природи, це перемога духа над матерією”.

На тому цікавому вечорі присутні познайомилися з представниками талановитої української молоді за кордоном. Молоді, яка творить. З представників цієї творчої молоді ніколи не виростуть ті, про яких писав німецький філософ Ніцше: “Ім здається найвищим щастям стати суддями. Але послухайте моєї ради, о, друзі! Стережіться всіх тих, хто має сильне бажання карати. Це люди злої вдачі і злого роду” ...

Л. П.

ПОРЯТУНОК

Пані Марія вишивала у своїй просторій ясній кухні. Була задоволена, і ясна усмішка опромінювала її добре обличчя. В думках перераховувала всі ласки й благодаті, що їх вона з родиною так щедро одержувала й одержує від Небесного Отця, і серце її, сповнене в'ячності, молилось.

У домі панувала тиша, така бажана після цілоденної тяжкої, але чесно виконаної, праці. Пані Марія відклала шитво. Так любила пройтись по кімнатах, від ліжечка до ліжечка. Тут поправить покривальце, там підкладе під ясну сплячу голівку подушечку, кожного легенько поцілує. Спинилась біля ліжка свого вірного мужа. Спав міцним, здоровим сном. У думках просила сили й здоров'я для нього. Родина велика, потреби великі, а він один заробляє на хліб насущний.

Повернулася в кухню. Ввімкнула радіо, і тихо полилась ніжна, знайома мелодія. „Аби тільки Христина

щасливо вернулася додому”, — вишиваючи, думала Марія. Її найстарша дитина, її перша потіха. „Яка вона мила і гарна”, — снувала свої думки мати.

Висипалися з університетської аудиторії, мов рій метеликів. Ясні лампи, що добре освітлювали широку вулицю, освітили і їхні різнобарвні одяги. Одна за другу гарніша. А всі молоді, запальні — жваво дискутували над щойно побаченою п'єсою. Сподобалась усім, дівчата були задоволені і вдячні своїй гуртковій, що та поінформувала їх і намовила піти. Задоволена й Христина. Була між ними найкраща: струнка, кароока чорнявка. Одне, що журило Христину, це пізня година. „Неня напевно не спить, очікує її, журиться”.

Гурток дівчат швидко зменшувався, на зупинках підземки відходила та чи інша подруга. Але в кінці Христина, що їхала до останньої зупинки, залишилась сама. Ніяково глянула довкола себе: тут і там сиділи пасажирі, якісь такі потомлені й сонні.

На передостанній зупинці висіли майже всі, і щойно тоді зауважила Христина хлопців. Було їх троє. Високі, стрункі, у вузьких штанях та таких же чорних сорочках. Сидячи досі, кожний деінде, почали тепер сходиться, і зайнявши разом лавку напроти Христини, почали в неї вдивлятися. У найвищого з них нервово сіпалась щока. Він ледь помітно штовхнув ліктем другого. Щось готувалось!..

Христина завмерла. Їй не треба було роздивлятися! Вона знала, що інших людей у вагоні нема. Знала та-

кож, що тут її зачіпати не будуть, бо кожної хвилини може надійти кондуктор. Нападуть на відтинку між станцією і її домом. На безлюдній, слабо освітленій вулиці. Перед фізичною атакою та трійка вдалась до психологічної: залякати і тим самим обезвладнити свою жертву так, щоб не була здібна боронитись. Шаленим виром закрутились думки в голові Христини. Бачила себе пошматовану ножами, окривавлену й збезчещену. „Що робити, що робити? Неню, ти мене так багато поучала, наказувала, нагадувала! Чому, чому не можу собі в цю хвилину пригадати твоїх спасенних наук?” Старалась за всяку ціну не зрадити свого страху, а внутрі ридала, кликала, шукала порятунку, — і знайшла. Пригадала слова нені: „Дитино, якби коли, не дай Бог, ти знайшлася у небезпеці, то старайся, з усієї сили старайся, щоб страх не вбив у тобі пам'яті про молитву”.

Христина заспокоїлась. Енергійним рухом сягнула до торбинки. Напасники насторожились. Христина посміхнулася, коли знайшла, чого шукала. Спокійно поцілувала вервицю і почала молитись.

Несподіванка була завелика! Всього сподівались напасники: крику, плачу, прохань, обіцянок, підлещування, але не цього, о ні, рішуче не молитви!

Пані Марія глянула на годинник і мало не обімліла: годинник показував північ. Нервово відклала вишивання і забігла по хаті. „І чого я дозволила їй піти на цю імпрезу? Та ж це неймовірно, щоб вистава так довго тягнулась...” Потішалась думкою, що їхали великим гуртом. Стривожилась знову, пригадавши, що жодна з Христининих товаришок не мешкає в їх сусідстві. Почала щось нервово шукати і заспокоїлась, коли знайшла вервицю та почала на ній молитись.

Нічну тишу прошив пронизливий дзвінок. Чимскоріше подалася пані Марія до дверей. У дверях стояла її потіха, її перша дитина.

Кинулись обое в обійми.

А з їхніх долонь звисали вервиці.

ТРАППЕР

МИКОЛА АРКАС

УРИВОК ІЗ «СПОГАДІВ»

Коли мені стукнуло одинадцять літ, я дістав у подарунок від знайомого ірландця пана Блокзама прекрасну рушничку - монтекрісто. У цей якраз час я почав захоплюватись Майн-Рідом і тому зрозуміло, що першою моєю думкою, після одержання такого „дорогоцінного” подарунку, були лови. Всю зиму я вправлявся в нашому міському саду в стрілянні в ціль і, набивши око, почав переслідувати нещасних горобчиків.

При всій моїй любові до тваринства, здиченої мною від тата і неньки, я все ж таки, хоч не на довгий час, захопився ловецтвом і став віддавати данину жорстокій хлоп'ячій пристрасті. На мене ніби найшло затміння. Безстрашно-люте молодецтво майнрідських героїв цілковито полонило мене й на кілька місяців приголомшило присушу мені чулість та жалісливість. Я вистежував і підстрілював всяку тваринку, головне ж, крис-пацюків й довірливих, майже ручних, пташок.

Настрілявши „дичини”, побідно я прямував на кухню й здавав свої трофеї рудовусому кухареві Якиму — старому морському вовку, який надзвичайно смачно за жарював горобців на своїй чарізній сковороді „а ля рябчики”. Коли на літо ми переїхали в наш маєток Богданівку, — тут мій ловецький запал ще більше роз'ятрився. Поле діяльності тут непомірно поширилося, обнадіюючи мене найприманливішими трапперськими перспективами.

Горобці перестали мене цікавити: невелика штука полювати прямо з вікна. І я рішив випробувати переживання та пригоди справжнього хисткого звіробоя американських прерій, сільвасів і пампасів.

Старанно вичистивши рушничку й захопивши побільше кульок, раннім ранком я попрямував у наш „Великий сад”. З огляду на те, що й

по смерті мого батька, на наших ґрунтах полювання було суворо заборонене, — всілякої дичини гніздилася там сила-силенна. У романтично-мальовничому закутку ставка, що густо заріс очеретом, водилися дикі качки, валбошик, кулики, чирки й дикі курочки-лиски. На це місце я й звернув свою ловецьку увагу, бо надто вже воно було схоже на багністі хащі, так майстерно описані Майн-Рідом.

Розглянувшись й оперезавши стегна патронташем та ягдташем, я, ніби якийсь сіукс, зачлюпотів по болоту й сховався в гущину чагарника та почав звідти висліджувати курочки.

З усієї дичини якраз їх я найбільш облюбував, бо, по-перше, віцлювати в них було досить легко, адже вони високо не літали, а бігали прискоком по очеретяному -сушняку, а по-друге, що водилася їх тьма-тьмуща. Мое перше полювання на лоні романтичної природи увінчалось великим успіхом. В ягдташі, ніби справжній траппер, я приніс додому двох убитих курочок, трьох чирків й одного довгошияго бугая в придачу, якого, однак, довелося викинути, бо він був неїстивний. Але курочки й чирки я проковтнув сам в один присід з таким звірячим апетитом, що всіх здивував, доти невиданою своєю ненажерливістю.

Так майже все літо вештався я по болоту, погубивши немало пташиних душ. Кілька разів, посковзнувшись на глеюватім дні, я поринав в грузьке, смердюче багно, разом з рушничкою та патронташем; кілька разів, у панічній переляці, видряпувався на гіллясті верби, коли, зненацька, кусав мене таємний підводний незнайомиць, а одного разу я так перелякався чирка, що випірнув перед самою моєю фізіономією, подумавши, що то голова страшного змія, що заревів туром й, кинувши зброю, вихром виметнувся з болота...

І ось раптом увесь мій ловецький запал щез назавжди. Одного туманного ранку я підстрелив лиску: вона упала в болото, а потім, незграбно махаючи одним крилом, силкувалася добратися до густих зарослів куги. Я вхопив її й виніс на беріг. Лисці я прострелив крильце, шкрябнувши кулькою грудку. Вона безпорадно билася в моїх руках, жалібно попискуючи: мої руки закривавилися. Наші очі зустрілися, мої два з її одним. Вивернувши голівку, вона дивилась на мене скося, і в погляді її я побачив не страх, не переляк, а смертельну журбу приреченого до загиби. Вона мабуть знала, що не-

Дбайлива мачуха

У нас є вівчарка Норна. Собака дуже зла, і ми держимо її прив'язаною. Якось на подвір'ї з'явилося покинуте легковажною матір'ю маленьке котеня. Ми його назвали Пушном. Воно почало ластитись, горнутись до вівчарки і, вважаючи її за кішку, — ссати. Два місяці собака годувала котеня. Пушок підріс, любить бігати на дворі і не забуває вівчарки, яка була для нього чужою і дбайливою мачухою.

Так життя спростовує широко відомий вираз: «живуть, як кіт з собакою». У

БАЙДА – Дмитро Вишневецький (16 стол.). Український князь, із Волині, який заснував з козаками над Дніпром Запорізьку Січ, на острові МалаХортиця. Звідти він нападав на ворогів України – татар і турків, боронив свою

Батьківщину зброєю. Під час одного походу потрапив у полон до турків. Турецький султан, щоб здобути прихильність України, хотів одружити козацького отамана із своєю донькою. Але Байда був християнин, а вона – мусульманської віри, і тому Байда відмовився. Турки повісили отамана за ребро. Три дні отак він мучився, але власної віри не зра-

див. А четвертого дня якийсь турецький вояк пожалів Байду за його муки і дострілив з лука. Байда – це символ хоробрости. Про нього склали українці пісню.

БАНДЕРА СТЕПАН (1909 – 1959). Організатор і провідник Організації Українських Націоналістів, герой визвольної боротьби України нашого часу. Народився в Зах. Україні. Був зразковим членом Пласту. За

підпільну діяльність, скеровану проти окупантів України, молодим був у польській в'язниці, а після проголошення відновлення Української

наша ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

минуче загине від моїх рук й нудилася, чекаючи останнього удару.

Добити її? Та хіба це можливе? Хіба я зможу звести руку на це слабеньке безгрішне естество? І як я раніше міг убивати її подібних пташок? Це ж абсолютно неймовірне. Ось зараз й за всі блага земні я б не зміг її вбити, жодну птичку не зміг би позбавити життя.

Мені стало так журно, так соромно від усвідомлення, що я даремно погубив стільки безвинних істот; і сльози закапали з моїх очей. Охоплений докорами совісти й розкаяння, я зупинився серед степу. Лиска перестала вже рватися з рук: вона покійно притихла і тільки її серце часто й тривожно тьохкало - билось. Стрекотали коники, перекликались в траві якісь пташки, кланялись мені маки й сині дзвіночки: високо, в блакитнім серпанку, шебечучи, беркицькалися в повітрі жайворонки. Все довкола мене жило, раділо, славало життя і волю.

Я з полегшенням зідхнув: ніби раптове переродження сталося зі мною, ніби сам Бог осяяв мене своєю благодаттю, докірливо шепнувши:

— Схаменись, нещасний, що ти робиш? Навіщо здіймаєш руку на створене Мною для життя? Опам'ятайся!

Лиску я приніс додому, бережно, за допомогою неньки й няні, став її лікувати, і коли рана на крильці й грудці загоїлась, я відніс лиску на ставок і, поцілувавши її дзьобик, пустив на всі чотири сторони світу.

З тієї пори про полювання я згадую з огидою, а до ловців ставлюся з неприхованим презирством, я ненавиджу їх лютою ненавистю.

Д-р Микола М. Аркас

Держави (у 1941 р.) – мучився в гітлерівському кацеті. Та жодні сили не могли зламати його духа. Степан Бандера став символом незламності в боротьбі за волю рідного народу. У 1959 р. в Зах. Німеччині московський комуністичний агент підступно забив Степана Бандеру, і його поховано в Мюнхені. На світліні бачимо сл. п. Степана Бандеру, коли він був юнаком.

Б'ЕРНСОН Б'ЕРНСТЕРНЕ (1832-1910). Великий норвезький письменник, лауреат Нобелівської премії, приятель поневоленої України. У 1906 р. він писав у "Європейському кур'єрі" (Париж); "Велика і нездоланна українська нація заслуговує на те, щоб до неї віднесли прихильно усі вільні народи."

(далі буде)

КАТЕДРА СВ. ЮРА - ЛЬВІВ

КЛЕПАЧІВСЬКИЙ

ІВАН СТОЦЬКИЙ

(РОЗДІЛ ІЗ ПОВІСТИ)

Рейд

Містимо уривок з недрукованої повісти І. Стоцького з періоду Другої світової війни. У творі розповідається про те, як з Полтавщини з боями пробивався український загін сотника Нечая до головних сил УПА на Заході України.

Редакція

НЕЧАЇВЦІ йшли рухливим рейдом. Вони підіймали шляхами вихори, перетинали зв'язки військовим загонам, пускали під насипи ешелони, винищували гнізда советських парашутистів, налітали на німецькі гебітскомісаріати, — і від рокоту кулеметів, від розриву гранат, від гострих шабель застигала на зелених травах чорна ворожа кров.

Почавши від низин Наддніпров'я, від виштитих сорочок і казкових білих хат, де з димарів на рогачах вилітали відьми, де на берестах сичі віщували Нечаяві смерть, а смагляві чорноокі ворожки пророкували славу, — Нечай ішов уперед і стрімкими ударами розчищав собі шлях.

Та ось вже кілька днів Нечая переслідують сильні ворожі відділи. В селі Чепіги німці оточили нечаївців.

По селу били з гармат. Мешканці поприсадали до землі й повзли до сховищ-погребів. Сотник, не знаючи сил ворога, штурмовим наступом повів повстанців на прорив, і завернув. Він побачив, що повстанці не розірвуть металевого перся, бо ворог кількакратно переважав загін. Сотник мусів відійти в село. "Прорвемося вночі! Треба втриматися до вечора!"

Повстанці приготувались до оборони. Незабаром ворог розпочав канонаду і намацав кінний розвідчий підвідділ хорунжого Сайкевича. Набої густо рвалися між козаками; були вбиті й поранені. Хорунжий Сайкевич швидко посадив козаків на коні й вивів їх з-під вогню. Обстрілявши село, німці пішли в наступ. Їхні головні сили концентрувались на західній стороні села, де командував обороною Тарас Нечай.

Сотник у далековид оглянув ворога. Все

поле зачорніло від наступаючих лав, чорні крапки рухалися, збільшувались, наближались.

Нечай дає наказ не стріляти. Все затихло. Здавалося, що на землі не існує нічого, крім наступаючих шеренг ворога і оточеної горстки хоробрих повстанців. Тарас Нечай трохи блідий і уста щільно стиснуті; все чуття в нього до неможливості напружене. Але зовні він витриманий і спокійний. Спокій перед боем, тільки спокій! Кожну думку, кожний наказ сотник кладе на вагу і ревізує: "Поспішиш чи прогавиш хвилину — бій проганий."

За повстанців він певний. Вони підуть і в пекло. Тільки розум і спокій. Позиція в нього вигідніша: західня сторона села в садках, перед садками — колгоспне пасовисько, без горбів, без балок, без жодного прикриття. Лише коси кулеметами ворога. Перед кладовищем, від якого аж до села тягнеться рів, довгим ланцюгом залягли піхотинці з бунчужним Скубієм; на флангах — кулемети, в центрі кулеметна ланка Мельниченка, щоб вдарити ворога в чоло. За піхотинцями, між деревами і могилками — міномети і гарматка. Ними командує здібний поручник Клименко. Гарматний вогонь буде нищівний. Клименко точним обстрілом вже не раз викликав паніку в лавах ворогів.

Ворог перед селом розгорнувся в розстрільню.

Пора починати.

Пора!

Нечай знає, що кожний в цю мить, як струна.

І він дає наказ: – Вогонь!..

Ригнули металом міномети і гарматка, зататакали кулемети, затріскали рушниці.

Від страшного гураганного вогню ворожа лава хитнулась і через кілька хвилин в замішанні стала відступати. Гураганний вогонь не послаблювався. Сотник бачив у далековид, як колгоспним пасовиськом втікали німецькі солдати.

Наступ відбито, ворог зазнав великих втрат. Відбивши перший наступ, повстанці з полеженням зідхнули. Сотник бачить в очах кожного повстанця дикий нервовий блиск. Від піхотинців і кулеметників сотник підійшов до гарматників. Були спокійні; на їх обличчях – впевненість і навіть гордість: гармаші добре попрацювали.

Але становище не поліпшується. Почав відходити східний фланг. Хорунжий Зубенко прислав гінця; прохає кулеметну ланку Мельниченка. Танки підійшли з півдня під саме село. Козаки хорунжого Сайкевича протипанцерниками один танк підпалили і залізні потвори поповзли від села, залишивши танкістів підбитого танка під вогнем.

Сотник перекидає на східній бік міномет і два кулемети. “Лише втриматися б до вечора!..” – підбадьорює сам себе. Він уже відбиває на своєму головному відтинку третій наступ.

Пополудні становище стало критичним. Нечай бачить, що повстанці не витримають. Він намацує слабе місце ворога і, залишивши на сході й півдні розвідчий кінний підвідділ Сайкевича, стягає всіх козаків на північний бік села і дає наказ прорватись. Підпустивши близько до села малярів і закидавши їх гранатами, сотник випускає кінну сотню хорунжого Зубенка. Скажено мчали кіннотники, гарчали кулемети, блищали на сонці шаблі, бігли галопом запряжені у вози й тачанки коні. Хорунжий рубав з плеча; він на чалому

коні випередив усіх кіннотників і важкою шаблею розрубав голови, плечі, руки; рубав коной. За хорунжим з криком “Слава!” летіли кіннотники.

–Ррру–бай!.. Рубай!! А–а–ай!.. А–ай!..

Стогне земля... Миготять на сонці шаблі. Падають на трави тіла загарбників. Оскажені коні топчуть копитами трупи. За кіннотниками поспішають на возах і тачанках піхотинці, кулеметники і гармаші.

З села стрілою вилетів розвідчий підвідділ Сайкевича. Кіннотники, припавши до грив, доганяли загін.

Гарячий день брався сутінками. Ще скиглили в сполоханому степу ворожі кулемети. Але загін Нечая віддалювався. Кіннотники, переживши напружений нервовий стан, витирали об гриви коней гарячі шаблі. На тачанках при кулеметах стояли запорошені козаки; на возах лежали поранені. В середині загону їхав на змиленому коні розчервонілий Тарас Нечай. Загін скоро зник за горбами.

Сотник наказав звернути на степову дорогу. Проїхавши ланами велику відстань, загін отаборюється в балці, поруч оселі з високим скрипучим журавлем.

(закінчення в наступному числі)

БАТЬКІВЩИНА

Едмондо де Амічіс

Едмондо де Амічіс († 1908 р.) — італійський письменник, що вславився на весь світ своєю книжкою про життя і подвиги юнацтва та молоді п. н. «Серце».

*

В дні національних свят такими словами вітав батьківщину:

Рідний краю мій, благородна і дорога мені земле, де батьки мої народилися і де будуть поховані, де й я сподіваюся жити і вмерти, де й діти мої ростимуть і вмиратимуть; чудова Батьківщино, велика й вславлена з давніх давен! Великим ясным світлом дивного розуму сяяла ти світові, і багато благородних синів твоїх полягли за Тебе на бойовищі, багатьох героїв Твоїх збавили життя кати. Ти величчя мати — і я юнак — ще не зовсім розумію і знаю Тебе, але шаную Тебе і люблю всюєю душею мою і пишаюся тим, що народився в Тобі і звуся сином Твоїм. Люблю Твої поля прекрасні і Твої гори високі; люблю Твої величні пам'ятники минулого і Твої згадки невмирущі; люблю Твою славу і Твою красу; люблю й шаную Тебе всю так, як цю частину Тебе, де вперше побачив сонце і почув Твоє ім'я. Люблю Тебе, країно моя свята! І присягаюся Тобі любити всіх синів Твоїх, як братів; шанувати великою пошаною і Твоїх величних діячів живих, і Твоїх великих мерців. Присягаюся, що завжди буду працьовитим і чесним громадянином, і завжди дбатиму про те, щоб ставати кращим, достойним Тебе; всю свою силу віддам на досягнення того, щоб колись у Тобі зникло убожество, темнота, неправда і злочинство; щоб Тобі жилося щасливо, щоб Ти була дужа і щоб правда пишно процвітала в Тобі. Присягаюся, що служитиму Тобі, як зможу, і розумом, і руками і серцем, служитиму вірно й щиро. І як прийде той день, що мені доведеться пролити за Тебе свою кров, умерти за Тебе, то вмру з Твоїм святим ім'ям на устах і останній погляд мій спиниться на Твоєму святому мені прапорі...

ЯК БУДОВАНО ПАМ'ЯТНИК Б.

Взимку 1649 року населення Києва урочисто вітало гетьмана Богдана Хмельницького, який із хоробрими козаками переміг польські війська і звільнив Україну. А через 5 років наш гетьман був змушений скласти з Московщиною тимчасовий воєний союз, щоб оборонити Україну від польських та інших напасників. По смерті великого гетьмана Москва зламала умову й окупувала Україну. Наш народ знав, що Богдан Хмельницький був державником, великим патріотом, і люди хотіли поставити йому в столиці пам'ятник. Та московські окупанти і їхній цар намагалися до цього не допустити. І тому пам'ятник будували... аж понад 20 років! Ось що розповідає про це історик І. Волошин:

1869 рік. В Петербурзі затверджено проєкт пам'ятника, що його подав скульптор Михайло Йосипович Мікешин.

1870 рік. Київський генерал-губернатор князь Дондуков-Корсаков „випросив височайший дозвіл на початок повсюдного в імперії збору грошей на побудову в Києві пам'ятника Б. Хмельницькому” (звіт комітету).

Забігаючи наперед, скажемо, що тільки через шістнадцять років, коли серед народу мідяками і гривениками зібрали 44 тисячі карбованців, коли вже за оригіналами скульптора відлили бронзового вершника і він устиг був уже позеленіти, бо стояв у дворі Київської гар-

СТОЛИЦЯ

нізонної комендатури, — лиш тоді з „державних джерел” було додано дванадцять тисяч карбованців.

1873 рік. До Києва привезено бронзовий модель пам'ятника, що його виготовив Мікешин. Генерал-губернатор Дондуков-Корсаков висловив своє незадоволення додатковими посталями та барельєфами, які, мовляв, набагато збільшать вартість споруди.

1873 рік. „Послідувало височайше повеління про видачу із складів морського відомства 1600 пудів ламані зеленої міді для відливу постатей до пам'ятника Хмельницького...” Але на ділі все якось так перекрутилося, що й крихти того металю на пам'ятник уряд не видав. Казав пан, кожух дам...

1874 рік. В розпалі роботи над ліпленням основної постаті (скульптор працював у майстернях адміраліції, де раніше готував бронзові статуї для корабельних носів) керівник морського міністерства наказав Мікешину негайно вибратися з приміщення. Скульптор змушений був перенести свою майстерню до манежу, що належав відомству шляхів.

Але через місяць Мікешина виганяють і з тієї стайні; він припиняє творчу роботу і починає будувати власну майстерню...

Отак крижаною водою байдужости й усякими перепонами намагалися пригасити надхненне горіння мистця царські урядовці. Всякими перешкодами вони набагато затримали працю скульптора, — гіпсові оригінали статуї він здав на завод для відливу лише в 1878 році, на дев'ятий рік після затвердження проекту.

Зрештою пам'ятник таки поставлено на гранітні плити і відкрито у 1888 році.

Столиця народу, столиця землі —
корона ясної країни;
її не поставити з жалю і сліз,
а з праці, і крові рубінів.
Столицю будують славетні майстри —
не рік, а тяжкими віками;
міняють пісні в дорогі топори,
легенди — у мармур і камінь.
Бо почин столиці в народній душі,
в стихії, що вартості творить,
які не знівечить суворість ножів,
що встромить причаєний ворог.
Столицю не знищать хуртовини злі,
пожежі, ні розрухи воєн,
док' ласка Всевишнього щедро землі
дає невідомих героїв.

1941.

ПАМ'ЯТІ І. ІРЛЯВСЬКОГО

У місяці лютому 1942 р. в Києві німецька політична поліція Гестапо заарештувала і розстріляла молодого українського поета Івана Ірлявського (І. Рошка), разом з поеткою Оленою Телігою, О. Ольжичем та іншими українцями-патріотами. І. Ірлявський народився 1919 р. в бідній селянській родині в Ірляві на Закарпатті, вчився в Мукачеві, а потім у Високій Торговельній Школі у Празі. Молодим почав писати поезії, брав участь в боротьбі українських патріотів проти московського й німецького окупантів під час Другої світової війни. Видав збірки хвилюючих поезій: „Голос Срібної Землі”, „Брості”, „Вересень” та інші. Передчасна смерть обірвала спів нашого молодого талановитого поета з Закарпаття.

(закінчення з першого числа)

Тим часом в Італії починаються маніфестації інтервентистів, що домагаються вступу Італії в Першу світову війну, в надії, що тоді сповняться давні мрії італійських "соборників", і італійські землі, що ще знаходилися тоді під Австрією, з'єднаються з матірнім пнем. Тоті бере найдіяльнішу участь у цих демонстраціях. Але, коли Італія дійсно вступає у війну, виявляється, що легше здоровому боягузові заховатися в запіллі, ніж каліці попасти на фронт.

Розлючений постійними відмовами, Тоті вирішує не зважати більше на бюрократичні приписи, робить собі військовий одяг і з'являється в бойовий штаб. Штабові старшини деякий час використовують добровольця для передачі наказів. Тоті робить на своєму вельосипеді по 80 кілометрів денно, відкриває шпигунів, роздає цигарки раненим, намагається по всіх усядах бути потрібним і корисним. Але — його тягне на фронт, в окопи.

Тоді його примушують вернутись до Риму, поки не прийде "регулярний дозвіл із міністерства".

Тоті в розпучі починає бомбардувати листами й проханнями всіх визначніших генералів, аж поки герцог д'Аоста не наважеться прийняти його в свій корпус вельосипедистів (наколесників).

Нарешті — Тоті щасливий! Нарешті він в окопах, вірний вояк своєї Батьківщини!

Перед ним Трієст, що обов'язково має бути італійським...

... Коли його полк піде в наступ, полкова оркестра мусітиме грати марш із "Аїди".

У наступ пішли 6 серпня 1916 року. Дряпалися нагору, як навіжені. Падали, вставали, знову падали, знову вставали... Хоч і не всі! Чимала частина продовжувала лежати, щоб уже більше ніколи не встати...

ІТАЛІЙСЬКИЙ ЮНАК ТОТІ

Тоті — попереду. Оркестра йому не пригравляє ніякого маршу, але не час думати про оркестру. Важке тіло на одній нозі неохоче кориться наказам духа. Тоті лається, кричить, лізе, падає, встає, тягне наперед розпачливо неслухняне тіло та змучених товаришів. Ворожа куля влучає в Тоті і він падає. Але він мусить устати, і він устає. Добивається нарешті туди, куди хоче добитися. Він — у окопах ворога. Тут уже можна й вмерти. Ранений втретє, здіймає вгору свій костур і зо сміхом шпурляє його вслід за ворогом, що вже втікає, — кидає йому вслід отой знак свого переможеного каліцтва, оту непотрібну йому більше підпору.

Коли 24-го травня 1922 року тіло Тоті перевезли до Риму, щоб поховати його поруч із Мамелі — героєм італійського відродження, його труну, вкриту національними прапорами, соціалістичні та комуністичні мешканці прицвинтарної дільниці Сан Льюренцо, розагітовані московськими агентами (що заперечували вже й тоді всяку Батьківщину, крім большевицької Москви), зустріли револьверовими пострілами. Але що могли вони вдіяти проти того духа завзятого, що в Тоті знайшов символічне втілення?..

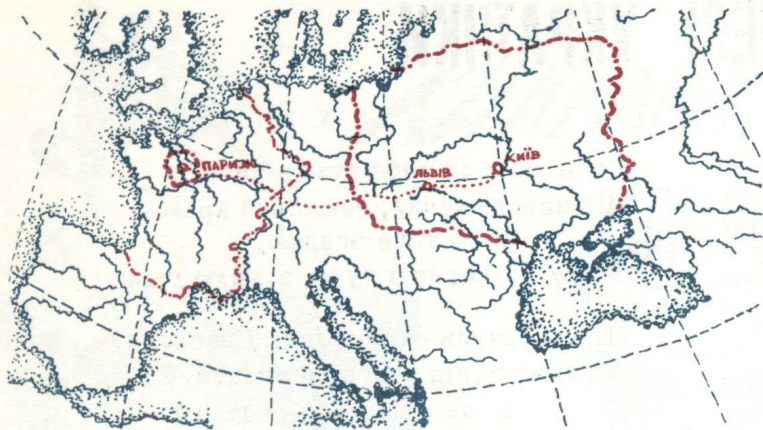
За книгою проф. Євгена Онацького "Зав'язання чи спокуса самовиправдання".

АННА ЯРОСЛАВНА

2

Ілюстрації
Д-ра Антона Вариводи

Учені та мандрівники розповіли французькому королеві Генріхові I, що далеко на сході Європи є могутня княжа держава Україна-Русь, яка прийняла у 988 році християнство і якою керує славний учений князь Ярослав Мудрий.

Король Франції вирішив просити руки доньки українського князя Ярослава – красуні Анни Ярославни. Для цього в далеку дорогу з великим почотом почали збиратися єпископ міста Мо Готьє Савейра-Вчений, єпископ Шальону-над-Марною Роже та хоробрий Гозлен де-Шаліняк. На сани ладували великі скрині з дарунками.

Вони виїхали взимку 1048 року в далеку дорогу через німецькі князівства та угорські землі – до України-Руси. Французькі послы зазнали в дорозі чимало пригод і труднощів.

На кінцевій межі німецьких земель напали весною на послів французького короля Генріха I-го невідомі грабіжники, але були відбиті після одногодинного бою мечами. Четверо французів було поранено і один із них в дорозі й помер.

(далі буде)

КОРОЛЕВА ФРАНЦІЇ

ПОЕЗІЇ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ЗОРЯ ПОЕЗІЇ

х х х

... Інші будуть співці по мені,
Інші будуть лунати пісні,
Вільні, гучні, одважні та горді
Поєднаються в яснім акорді
І полинуть у ті небеса,
Де сіяє одвічна краса,
Там на їх обізветься луною
Пісня та, що не згине зо мною.

12.X.1898.

У базиліці св. Петра в Італії відбувається важливий Ватиканський Собор Католицької Церкви, з участю Достойників з усіх країн землі. Праця Собору проходить в дусі взаємоповаги до всіх віровизнань християнського світу. У Соборі беруть участь представники Української Католицької Церкви, яку, як і Українську Автокефальну Православну Церкву, заборонив і переслідує комуністичний режим в Україні. — На світлині бачимо Святішого Отця Івана ХХІІІ з Високопреосвященним Кир Іваном Бучком, апостольським візитатором українців-католиків у Західній Європі, і Всч. о. д-ром Мирославом Марусином у Римі.

І все таки до тебе думка лине,
Мій занапашений, нещасний краю!
Як я тебе згадаю,
У грудях серце з туги, з жалю гине.

Ці очі бачили скрізь лихо і насилля,
А тяжчого від твого не видали,
Вони б над ним ридали,
Та сором сліз, що ллються від безсилля.

О, сліз таких вже вилито чимало, —
Країна ціла може в них втопитись;
Доволі вже їм литись, —
Що сльози там, де навіть крові мало!

І ТИ КОЛИСЬ БОРОЛАСЬ, МОВ ІЗРАЕЛЬ...
(уривок)

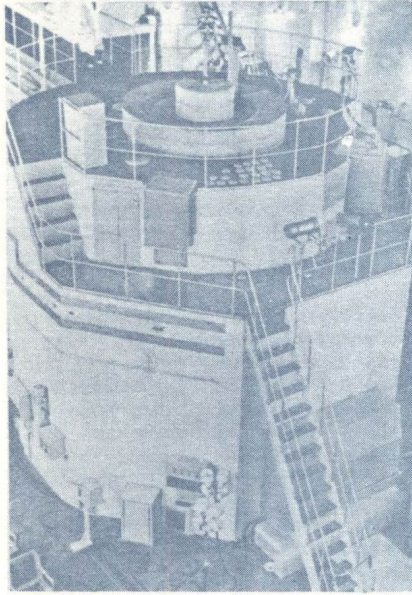
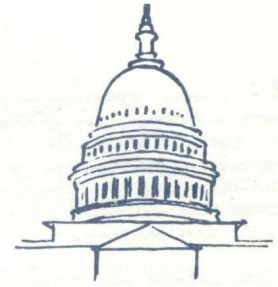
І ти колись боролась, мов Ізраель,
Україно моя! Сам Бог поставив
Супроти тебе силу неблаганну
Сліпої долі. Оточив тебе
Народами, що мов леви в пустині,
Рикали, прагнучи твоєї крові.
Послав на тебе тьму таку, що в ній
Брати братів не пізнавали рідних.
І в тьмі з'явився хтось непоборимий,
Якийсь дух часу, що волав ворожо:
“Смерть Україні!” Та знялась високо
Богданова правиця, і народи
Розбіглися, немов шакали ниці.
Брати братів пізнали і з'єднались.
І Дух сказав: “Ти перемиг, Богдане.
Тепер твоя земля обітованна!”
І вже Богдан пройшов по тій землі
Від краю і до краю. Свято згоди
Між ним і Духом гучно відбулося
В золотоверхім місті. Але раптом
Дух зрадив. Знову тьма і жах, і розбрат,
І знов настав Єгипетський полон,
Та не в чужій землі, а в нашій власній!..

... І доки рідний край Єгиптом буде?
Коли загине новий Вавилон?

10.IX.1904.

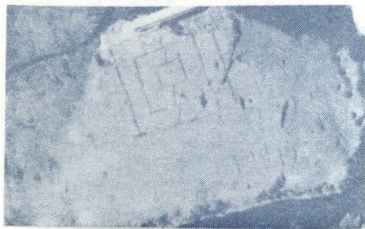

КИНОФІЛЬМ СВІТ

УКРАЇНА. Учені Києва, Харкова, Львова сконструювали атомовий реактор для розщиплювання атомів. Це значне досягнення української науки. Та чи працюватиме реактор для добра нашого народу, адже Україна — країна окупована.

• У селі Василеві на Волині знайдено рештки могутньої вежі або храму, збудованого нашими предками у XII столітті. Колись Василів над річкою Дністром був важливим центром Галицько-Волинського князівства. На одній з кам'яних плит бачимо древнє креслення-план.

З давніх-давен збереглися у селі Василеві, Заставнівського району, перекази про народних зодчих, які спорудили тут кам'яний храм «незвичайної висоти». У XII—XIII століттях Василів був значним населеним пунктом Галицько-Волинського князівства. Уздовж Дністра розміщувались землянки ремісників і селян, на горбу стояв замок, на березі була пристань.

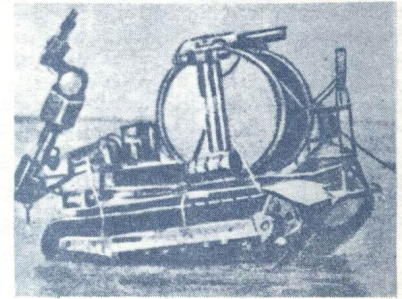
НАТО. — об'єднання вільних країн Зах. Європи для оборони від московського комунізму, — має армію з 6 мільйонів вояків, в тому числі півтора млн. летунства. НАТО має до 20 000 бойових літаків, а також 40 000 ядерних бомб. Сьома армія НАТО може розпочати бойові дії за 30 хвилин часу (За швейцарським журналом "Інтервія").

ФРАНЦІЯ. Інженери закінчують супутник "Фастон", що обертатиметься навколо Землі за 24 години. Він використовуватиме сонячну енергію, яка перетворюватиме живе срібло на пару, що рухає двигун. Супутник матиме досить енергії для дослідів і ночі — він братиме її з акумуляторів, у яких електрика відкладається впродовж дня.

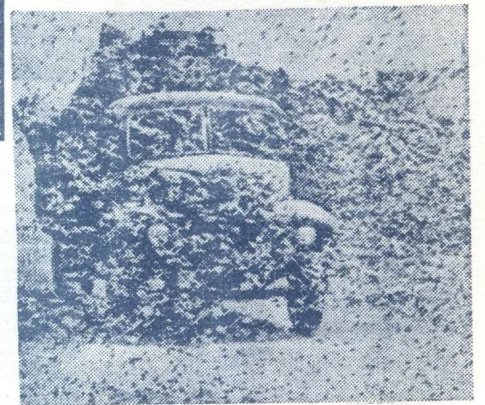
9 інших укр. шкіл; вчиться в них 2 235 учнів, а викладає 142 вчителів.

США. Астрономи в Каліфорнії відкрили нову зорю і назвали її "Три Центурії": вона в 5 разів більша від Сонця і втричі від нього гарячіша.

• Учені закінчили працю над "водолазом-роботом". Ця машина сама пересувається по морському дні, передає все, що "бачить", нагору по телебаченні і має "руку", що може підіймати з морського дна важкі речі.

ПАКІСТАН. У тій теплій країні останнім часом розвелосся так багато сарани (крилаті комахи), що вона загрожує цілком згризти чайні плантації, а на автошляхах навіть утруднює рух.

КИТАЙ. Археологи знайшли в одній горі велетенський ливарний станок, що пролежав у землі понад 2 000 років. Біля нього — різні форми для лиття металю, інструменти, а також насіння рижу, шпениці, проса і дині. Китай справді має славне минуле. Але тепер там, як і в СРСР, немає навіть цвяхів, а населення постійно недоживлюється.

Зібрав Лесь

УКРАЇНЬСЬКА ЕМІГРАЦІЯ. До серії поштових значків, присвячених Лесі Українці, долучилась тепер серія недержавних значків з портретами композитора Миколи Лисенка (видана при Укр. Музеї в Клівленді, США).

• Українська Центральна Шкільна Рада під керівництвом проф. Д. Нитченка відзначила в Австралії 10-річчя своєї праці. Тепер у Австралії є 42 укр. школи з семирічним навчанням і

Одвічний супутник нашої планети — Місяць, що ось уже багато сотень років був джерелом натхнення поетам та письменникам-фантастам, останнім часом повертає до себе дедалі більшу увагу всіх людей.

Недалекий той день, коли перша людина, одягнена в космічний скафандр, висадиться на цьому незвіданому континенті. Перед її очима постане світ застиглих гігантських гір, похмурих скель, велетенських кратерів і чорних ущелин-прірв. Незатишний той світ — без води і повітря. Замість звичного нам блакитного неба, там — постійна безхмарна пільма, серед якої і при яскравому сонці поблискують без мигіння зірки.

На Місяці — абсолютна тиша. Відсутність атмосфери й води приводить до того, що там немає ні звуків, ні вітру; поверхню ніщо не розмиває і не вивітряє. Сила тяжіння там у шість разів менша, ніж на Землі, а тому атмосфера давно вивітрилася в космічний простір; гори й кратери Місяця — сліди колишніх величезної сили вулканічних вивержень.

Можна побачити на Місяці «ам'ятини» від зіткнення з космічними брилами. Вся поверхня тут ніби переорюється на глибину з кілька сантиметрів «космічними кулями» — порошинками. Хоч вони падають рідко, зате мають неймовірні швидкості і можуть стати загрозливими для майбутніх космонавтів.

Людині, що ступить на наш супутник, доведеться боротися не тільки з небезпечними «космічними кулями». На освітленому Сонцем боці Місяця страшенна спека — понад +100 градусів. Ця висока температура змінюється морозом, що сягає 150 градусів тільки-но настане довга ніч. Крім того, тут діє згубне для всього живого ультрафіолетове випромінювання Сонця, що затримується на шляху до Землі товщею атмосфери.

Ці умови роблять оволодіння Місяцем надзвичайно важким. Здавалося б, навіщо людині цей позбавлений життя світ?..

Досліджуючи Місяць, можна розгадати багато земних таємниць, які ще не далися пізнанню. Потужні астрономічні прилади, встановлені на Місяці (а зменшення ваги у 6 разів нам у цьому допоможе), дадуть можливість розкрити безліч небесних таємниць: про будову речовини і про життя в інших світах. Фізи-

Наші супутник.

(Скорочено за "Україною")

ки і хеміки зможуть побудувати там великі лабораторії для дослідження речовини у вакуумі.

Але людина не обмежиться самим тільки вивченням Місяця. Вона прийде туди як перетворювач: використовуючи колосальну енергію Сонця та багатство надр нашого супутника, вчені створять цілі міста з штучним кліматом і навіть рослинністю. Супутник Землі перетвориться на гігантський ракетодром і стане базою для здійснення польотів у інші світи. Адже для того, щоб відірватися від його поверхні, потрібна швидкість всього лише 3 км/сек, а не 8, як на Землі. Крім того, ракеті не треба буде витратити зайве паливе на подолання опору атмосфери.

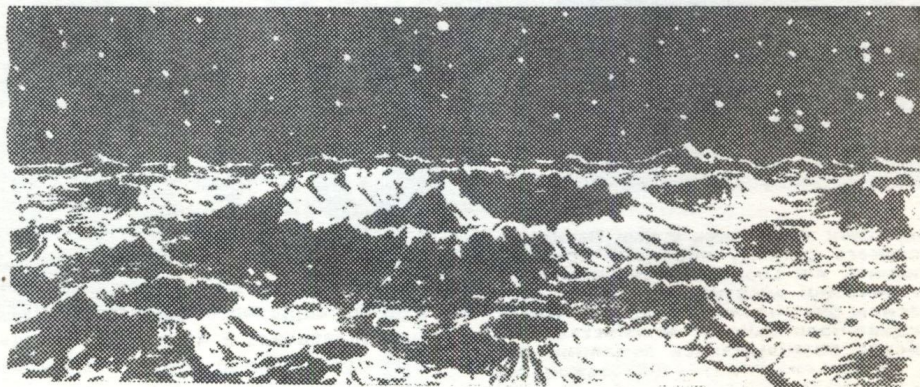
І не тільки це. Велетенські радіомаяки, встановлені на Місяці, допоможуть орієнтуватися не лише космічним ракетам, а й літакам та кораблям на Землі. Його використають як «радіодзеркало» для ретрансляції та посилення телевізійних передач для мешканців земної кулі.

Майбутнє Місяця привабливе і грандіозне. Однак, його багатства є не тільки на ньому. На земній поверхні розтрачується щосекунди велика кількість місячної енергії, яку порівняно легко перетворити на електричну, використовуючи силу припливів і відпливів. Це явище викликається дією сили місячного тяжіння. Природа його — та ж, що і в нас: Земля притягає до себе всі предмети — людей, будинки, літаки, супутники, космічні ракети і навіть Місяць, а він, у свою чергу, притягує до себе Землю. Ті місця нашої планети, що в дану хвилину ближчі до нього, притягуються дужче. Ось саме в цих місцях, а також і в діаметрально протилежних, настає приплив.

Потужність припливної хвилі сягає 40 мільярдів кіловат і в багато разів перевищує потужність усіх, разом узятих, земних річок.

У недалекому майбутньому енергія Місяця, а потім і він сам служитимуть людині!

В. ІВАНЧУК

Кратери на Місяці.

НОВІ КНИГИ

• Богдан Кравців “Дзвенислава” – вінок сонетів, мист. оформлення Якова Гніздовського, дуже оригінальне й промовисте; у збірці – 15 сонетів про життєвий шлях народженої в Україні Дзвенислави (Дзвінки), якій за кордоном, у місті братньої любови, тобто Філадельфії, автор-батько дарує на весілля вінок сонетів. Сонети – дуже складна поетична форма, але автор опанував її і дав читачам твір про могутність і безсмертя українського роду, поєднаного вірою в Бога, любов’ю, дружбою і співпрацею. Зверніть увагу на останній, 15-тий сонет: він становить закінчене ціле, але сам складається з перших рядків усіх попередніх 14 сонетів.

• Олекса Кобець “Сходить Сонце” – декламатор-читанка (вірші, казки, оповідання) відомого письменника старшого покоління; передмова проф. Г. Ващенко. Книжку на 272 стор. з ілюстраціями видано коштом залізничного робітника у Бафало п. М. Чорнокосинського. Друга частина книжки призначена для мо-

лоді. Особливо цікаві оповідання “Про хлопчика Івася, що вмів сам себе боронити”, різдвяні й великодні оповідання та “Христова ялинка”. Кожний мабуть чув пісню “Від синього Дону до сивих Карпат”: слова до неї написав автор збірки Олекса Кобець.

• Видання творів Шекспіра. Завдяки Шекспіровському Товариству в Німеччині вийшов друком недавно у гарному оформленні том Шекспірових драм в українському перекладі письменника Тодося Осьмачки. У книзі поміщено драми “Макбет” та “Король Генрі IV”.

• Івга Шугай, “Небесний гість” – збірка сценічних картин видання Об’єднання Працівників Дитячої Літератури (ОПДЛ) імени Л. Глібова. У збірці є віршовані сценки, деякі з нотами, на День Матері, св. Миколая, Різдво. Дорогі друзі, коли Вам буде потрібна сценка до свят у Вашій праці з юнацтвом і дітьми, радимо користуватися цією збіркою з правильним текстом. Книжечка має 32 стор. і 5 сценічних картин. Видана скромно, але чепурно.

Нові платівки

- “Мій рідний краю” – довгограйна платівка з записом пісень у приємному виконанні молоді Капелі Бандуристок при Осередку СУМА в Детройті (США). Капелею дирижує Петро Потапенко – кол. випускник Київської Консерваторії. У складі Капелі понад 30 дівчат. Капеля Бандуристок – одна з мистецьких гордостей української громади за океаном.
- “Юкрейн свінг” – довгограйна платівка випуску Студії ЮТАБ у Нью-Йорку. На ній записано 11-ть танцювальних номерів в американському жанрі, але в основу кожної мелодії амер. композитор Рай Керолл поклав мелодії українських пісень. На обкладинці платівки подані англійською мовою вірні дані про Україну, відомості про різні пісні й на-

родні танці, а також про наш національний історичний інструмент бандуру. “Юкрейн свінг” – одна з популярних в Америці і Канаді платівок; музику з неї, з відповідними поясненнями, передавали до кінця 1962 р. дев’ять американських радіовислень.

Сцена з “Лісової пісні” у виконанні танц. гуртка при Осередку СУМА ім. М. Павлушкова, Чикаго, США.

“Хто надіється, той нищить невдоволення, паралізує сумніви, сіє успіхи, готує перемогу” ...

Н. Сальванескі
(італійський письменник)

Дива природи

НА БУКСИРІ В КИТА

Гарпун влучив, застряв у величезній китовій туші, але кит був тільки поранений. Отож він потягнув за собою судно і водив його доти, доки не прийшло на допомогу китобійцеві інше судно флотилії і не добило велетня. Упольований китобійцями кит важив 146 тонн.

Світлячки Анпільських островів

Є чимало комах, які випромінюють світло. Однак, найцікавіші світляки зустрічаються в Бразилії. Звуть їх кукуйо. Досить одного такого жучка помістити в пляшку, і тоді на відстані метра можна читати книжку або газету. Бразильські селяни садовлять по 5—6 кукуйо в кліточку і такими живими ліхтарями освітлюють свої житла.

В Коста-Ріці дівчата оздоблюють світлячками, наче коштовними каменями, свої

зачіски і вбрання. Іноді вони прикрашають живими персями та браслетами пальців рук та ніг. «Ліхтарі» на ногах, освітлюючи шлях уночі, розполохують змії і скорпіонів.

Світлячків як прикрасу використовують жителі Анпільських островів. Крім того, «вогненних мух» кладуть в ліхтарі з прозорої тканини, які застосовують для освітлення.

Л. В.

НА ДЕРЕВІ РОСТУТЬ...СВІЧКИ

Коли хтось говорить страшну дурницю, ви можете зауважити: «Накажеш, що на вербі груші ростуть». А от ми цілком серйозно говоримо: «На дереві свічки ростуть!» Правда ж, неймовірно?

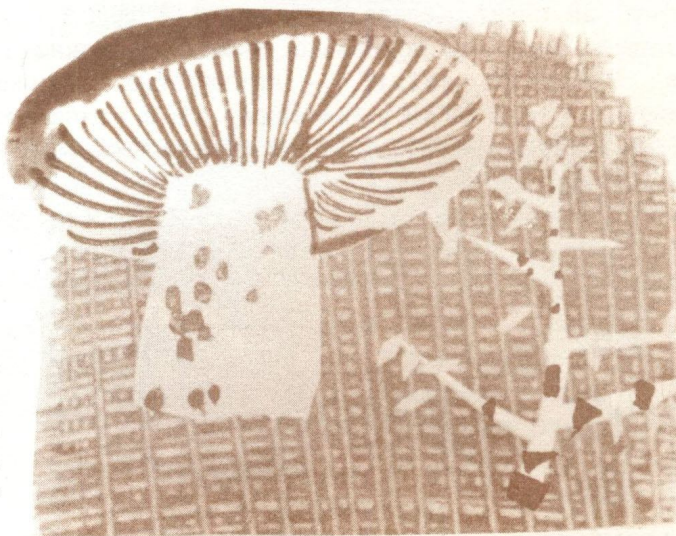
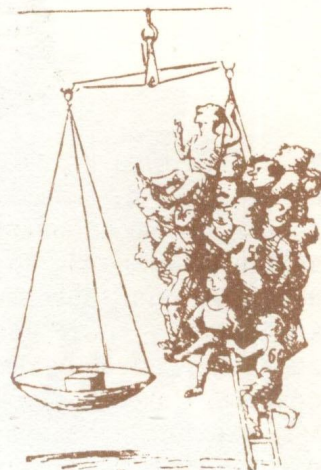
Такі дерева трапляються в лісах Панами. Коли дозрівають їх плоди, здається, ніби гілля навмисне хтось прикрасив свічками. Жовті, довгасті, наче свічки, ці плоди добре горять рівним яскравим полум'ям. Панамські індієць освітлюють ними свої хатини. А худоба охоче їсть ті «свічки».

ПІД ГРИБОМ БЕРЕЗА

Ми не помилилися. Саме так: під грибом береза, а не гриб під березою!

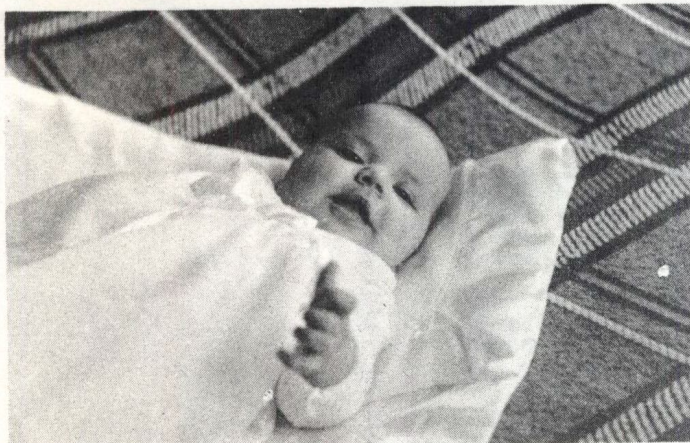
На таке диво можна натрапити в заполярній тундрі. Відомо, що тут ростуть малесенькі карликові берізки, а гриби-підберезники часом виростають дуже великі. От і трапляється, що невеличку берізку побачиш під грибом-велетнем.

ВАГА... Супутник зірки Сиріус має таку густу масу, що наповнена нею коробка з-під сирників зрівноважить своєю вагою 25 людей.

Дорогі Друзі!

Редакція журналу "Крилаті" проголошує початок фотоконкурсу, а одночасно закли-

Українка я маленька...

Спорт

Заходами Осередку СУМА ім. М. Павлушкова в Чикаго, на Оселі СУМА у штаті Віскансин відбувся Зимовий лещатарський табір. Ним керували інструктори: В. Левицький, Н. Бандера та д. Касків. Крім навчання їзди на лещатах (лижах), учасники проходили також загально-суміський вишкіл, одержали спеціальні відзнаки, а відбуття цього цікавого зимового табору буде зачислене їм при складанні 1-го і 2-го іспитів старшого юнацтва. К. Ю.

З ЗИМОЮ РАДІСТЬ ОБНЯЛАСЬ...

Зима приховує в собі для молоді не менше розваг, як і літо. Сніг і лід дають змогу провести не одну забаву чи гру на свіжому повітрі.

Як приємно, наприклад, побігати на ковзанах! На них можна досягнути великого мистецтва, спортові змагання на льоду притягають десятки тисяч глядачів. Найбільше слави здобувають переможці Олімпійських Ігри чи змагань за першість світу. Змагання відбуваються в мистецькій їзді та швидкій їзді (на 500 м, 1500 м, 5 клм і 10 клм). У них беруть участь і українці, а киянин Гончаренко уже кілька разів здобув першість світу та олімпійські медалі!

А вже про гаківку — хокею — чи треба вам і згадувати! В гаківкових дружинах Америки й Канади вибиваються українці на перше місце: про

кає Вас творити любительські фотогуртки при Осередках Спілки.

Умови фотоконкурсу; (1) Участь бере українська молодь за кордоном, віком до 20 років, (2) Учасник подає свою адресу (при бажанні — короткий життєпис) та може раз на місяць прислати до 2 світлин (кольорових чи чорно-білих) розміру не більше поштової картки, (3) Кожного місяця Редакція публікує в журналі одну найкращу — нагороджену премією в сумі 5 дол. — світлину та прізвище її автора; інші вдалі світлини треба вважати за відзначені, якщо будуть опубліковані, (4) Тема світлин — українське життя за кордоном. Пам'ятайте, що назва журналу — "Крилаті", отож і світлини повинні бути динамічні, в русі, цікаві для всіх, з підписом, яку саме подію, коли і де зфотографовано.

Щасти, Боже, в цікавій праці!

Редакція

Стасюка, Нестеренка, Левицьких та ін. пише вся преса.

Сніг, що покриває широкі простори землі, це рай для лещатарів (лижварів). Цей давній гарний спорт був відомий ще в княжій Україні, на її північних землях.

Спортовці влаштовують марші, перебіги, а також швидкі з'їзди з горба. Щоб лещатар зміг виявити свою зручність і вправність — ставлять відповідно розміщені палиці-ворота, між якими він мусить проїхати, не заторкнувши палиць. Цет. зв. "слалом". Перемагає той, хто здобуде найкращий час в обох з'їздах.

Орлиний лет на лещатах — вершок вправности у цьому мистецтві. Розбігшись на високій лещатарській вежі (трамплінг) й відбившись від відповідного порога — лещатар летить у повітрі, мов орел, розкинувши руки й похилившись вперед, щоб справно приземлитися й причалити до підніжжя гори. Ще на початку цього сторіччя 40-метровий (близько 120 стіп) стрибок був недосяжним ідеалом; нині першуні стрибають 140 метрів (бл. 460 стіп)!

Спитайте самі себе, подруги й друзі: чи ви повністю використовуєте зимову пору на те, щоб і розважитись, і набратися фізичних та психічних сил? Ніщо не дасть вам такого здоров'я, як рух на свіжому, морозному повітрі! Забави та гри снігом, ковзання, лещатарство, гаківка! Не засиджуйтеся без потреби в помешканнях, йдіть на простір, радуйтеся зимою, снігом!

Бажаємо Вам приємних розваг!

Д-р Е. Жарський

ДОКУМЕНТИ РУСИФІКАЦІЇ

...це піонери Запоріжжя ваги і відпочинок. В цю пор зелене вбрання, стає непогкладають всіх сил, щоб під На подвір'ї будинку № 7 Армії розкинули пиши...

Ці світлини взяті з журналів "Україна" ч. 9 і "Радянська жінка" ч. 6 за 1962 р., що виходять у Києві — столиці поневоленої червоною Москвою України.

...
Алла їхала в Чернігів. До цього Люблять піонери школи № 2 м. Чернігова свою піонервожату Ларису Семиненко — студентку нового факультету.

можна навчити дитину шити чоботи і лагодити замок». Хто з працівників народної освіти не пам'ятає цих слів відомого педагога Д. Ушинського!

ні і вихованні дитини. Адже й тепер чимало вчителів не знають ні музики, ні співів, грати не вміють. не можуть навчити дитину майструвати

У конституціях Української ССР і СРСР записано, що всі народи в Сов. Союзі, їхні мови й культури — рівноправні. Але насправді в Україні та інших поневолених республіках комуністи

провадять примусову русифікацію. Діти на світлинах — українці, а всі написи зроблено поросійському: українці змушені писати нерідною мовою!

Пишіть нам на адресу: „KRYLATI”
315 East, 10th St.
New York 9, N. Y. U. S. A.